

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
Кафедра економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи

Віктор КОСТІН
2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конфлікт-менеджмент

(цифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність **051 Економіка ОПП Економіка**

(цифр і назва спеціальності)

інститут, факультет, відділення **Економіки і управління**

(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма «Конфлікт-менеджмент» підготовки магістра зі спеціальності
051 Економіка ОПІ Економіка
(назва навчальної дисципліни)

«12» _____ 10 _____ 2022 року.

Розробники: д.е.н., проф. Андрій ПОЧТОВІЮК
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки

Протокол від «12» _____ 10 _____ 2022 року № 4

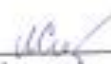
Завідувач кафедри економіки

«12» _____ 10 _____ 2022 року
(підпис) (Ольга МАСЛЯК)
(прізвище та ініціали)

Схвалено

Науково-методичною Радою факультету економіки і управління
(шифр, назва)

Протокол від «15» _____ 11 _____ 2022 року № 2

Голова _____ (Леся САКУН)
(підпис) (ініціали, прізвище)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» (шифр і назва)	Цикл професійної підготовки, вибіркового освітнього компонент	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 051 Економіка ОПП «Економіка»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання:	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		26 год.	10
		Практичні, семінарські	
		24 год.	6
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		100 год.	134
Індивідуальні завдання			
Вид контролю: диф. залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Конфлікт-менеджмент» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів зі спеціальності: 051 «Економіка» ОПП «Економіка».

Предмет: дисципліни «Конфлікт-менеджмент» є закономірності стосунків та поведінки людей у конфліктних ситуаціях, причини виникнення конфліктів, технології та методи їх подолання.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

змістовий модуль 1 – Загальна теорія конфлікту;

змістовий модуль 2 – Особливості конфліктів на різних рівнях соціальної системи.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Конфлікт-менеджмент» є отримання базових знань з актуальних проблем управління конфліктами та побудови продуктивних людських взаємовідносин, набуття професійного вміння вирішувати конфлікти у діловій і професійній сферах, міжнародних відносинах, приватному житті. Набуті компетенції сприятимуть порозумінню та конструктивному вирішенню проблем у різних сферах суспільного життя; допоможуть самоудосконалюватися і сформувати у свого найближчого оточення позитивне мислення, орієнтоване не на конфронтацію і боротьбу, а на порозуміння, взаємодопомогу, співробітництво та конструктивне вирішення проблем.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Конфлікт-менеджмент» це: навчитись виявляти природу конфліктів, визначати їх види та динаміку розвитку, ознайомитись з психологічними аспектами міжособистісних ділових контактів, вивчити методи прогнозування, діагностування та попередження конфліктів, навчитись застосовувати технології управління конфліктними ситуаціями у колективі, розвинути вміння самостійного та відповідального прийняття управлінських рішень, пов'язаних з діяльністю персоналу, поглибити культуру ділового спілкування та вирішення конфліктів.

1.3. Вивчення дисципліни дає можливість здобути **компетентності**, потрібні для подальшої професійної діяльності:

- ЗК 3 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК 4 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 5 Здатність працювати в команді.
- ЗК 7 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- СК 8 Здатність оцінювати можливі ризики, соціально- економічні наслідки управлінських рішень.

1.4. Засвоєння змісту навчальної дисципліни забезпечує формування таких **програмних результатів**:

ПРН 2	Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.
ПРН 6	Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді.
ПРН 12	Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.
ПРН 13	Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин, 5 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту

Тема 1. Конфлікт та його природа

1. Конфлікт та його природа. Поняття конфлікту.
2. Природа і межі конфлікту.
3. Багатоваріантність та оцінка її ролі з точки зору представників різних наукових шкіл менеджменту.
4. Причини виникнення конфліктів та їх аналіз.
5. Класифікація конфліктів за різними ознаками.

Тема 2. Конфліктна ситуація та інцидент.

1. Конфліктна ситуація - основа конфлікту та її характерні ознаки.
2. Інцидент як пусковий гачок конфліктної ситуації.
3. Взаємозв'язок конфліктної ситуації та інциденту.
4. Чотири типи конфліктної ситуації та інциденту за характером їх

виникнення.

5. Особливості появи й розвитку між особових конфліктних ситуацій.

Тема 3. Особистість як суб'єкт конфлікту

1. Індивідуальні особливості як суб'єкт конфлікту.
2. Типологія конфліктних особистостей Д. Скотта, Е. Берна.
3. Цілі особистості в конфлікті.
4. Роль особистих якостей керівника в процесі управління конфліктами.
5. Методика управління конфліктами емоційного рівня.

Тема 4. Конфлікт як форма комунікації.

1. Конфліктна взаємодія як варіант комунікативного акту.
2. Види і структура спілкування.
3. Мотиви, з якими вступає у взаємодію об'єкт управління.
4. Причини виникнення бар'єрів непорозуміння.

Змістовий модуль 2. Особливості конфліктів на різних рівнях соціальної системи

Тема 5. Природа конфліктів, які виникають внаслідок спільної трудової діяльності. Об'єктивні причини виникнення ділових конфліктів

1. Об'єктивні причини виникнення ділових конфліктів.
2. Організаційний конфлікт: два класи організаційних конфліктів та засобів їх вирішення.
3. Трудовий колектив як осередок виникнення конфліктів.
4. Характеристика типів конфліктів в трудовому колективі.
5. Методика управління цілеспрямованими і нецілеспрямованими конфліктами ділового рівня.

Тема 6. Конфліктність в системі "Керівник-колектив" та шляхи управління нею

1. Особистість керівника та її зв'язок із наслідками роботи колективу.
2. Якості менеджера, сприятливі для вибору тактично вірної поведінки в зоні конфлікту.
3. Управління соціально-психологічним кліматом в колективі.
4. Формування особистої відповідальності і самоконтролю.
5. Конфліктність в період впровадження інновацій.
6. Шляхи подолання опору колективу, механізмів гальмування реформ.

Тема 7. Кадровий менеджмент як джерело конфліктів

1. Проблеми підбору, розстановки та перепідготовки кадрів у контексті конфліктології.
2. Методи забезпечення безболісної адаптації членів колективу до нових вимог та умов праці.
3. Трудова дисципліна.
4. Покарання та заохочення.
5. Методи переконання працівників (спекулятивні та риторичні прийоми).
6. Етика звільнення.

Тема 8. Діапазон можливих виходів із конфлікту. Наслідки конфліктів

1. Наслідки конфліктів.

2. Особистість керівника та його якості, сприятливі для вибору тактично вірної поведінки в зоні конфлікту.
3. Методика управління своїми і чужими емоціями та найменш травматичне для особистості подолання наслідків стресу.
4. Методи управлінського впливу та наслідки конфліктів.
5. Конструктивні та деструктивні конфлікти.
6. Юридичні методи врегулювання конфліктів..

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту												
Конфлікт та його природа							14	1	0,5			12,5
Конфліктна ситуація та інцидент.							17	1	0,5			15,5
Особистість як суб'єкт конфлікту.							17	1	1			15
Конфлікт як форма комунікації							17	1	1			15
Разом за змістовим модулем 1							65	4	3			58
Змістовий модуль 2. Особливості конфліктів на різних рівнях соціальної системи												
Природа конфліктів, які виникають внаслідок спільної трудової діяльності. Об'єктивні причини виникнення ділових конфліктів							21	1	0,5			19
Конфліктність в системі "Керівник-колектив" та шляхи управління нею							21	2	0,5			18
Кадровий менеджмент як джерело конфліктів							21	2	1			18,5
Діапазон можливих виходів із конфлікту. Наслідки конфліктів.							22	1	1			20,5
Разом за змістовим модулем 2							85	6	3			76
ІНДЗ (к/р)												
Семестровий контроль: диф. залік												
Усього годин							150	10	6			134

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне	Заочне
1	Конфлікт та його природа		0,5
2	Конфліктна ситуація та інцидент.		0,5
3	Особистість як суб'єкт конфлікту.		1
4	Конфлікт як форма комунікації		1
5	Природа конфліктів, які виникають внаслідок спільної трудової діяльності. Об'єктивні причини виникнення ділових конфліктів		0,5
6	Конфліктність в системі "Керівник-колектив" та		0,5

	шляхи управління нею		
7	Кадровий менеджмент як джерело конфліктів		1
8	Діапазон можливих виходів із конфлікту. Наслідки конфліктів.		1
	Разом		6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне	Заочне
1	Конфлікт та його природа		12,5
2	Конфліктна ситуація та інцидент.		15,5
3	Особистість як суб'єкт конфлікту.		15
4	Конфлікт як форма комунікації		15
5	Природа конфліктів, які виникають внаслідок спільної трудової діяльності. Об'єктивні причини виникнення ділових конфліктів		19
6	Конфліктність в системі "Керівник-колектив" та шляхи управління нею		18
7	Кадровий менеджмент як джерело конфліктів		18,5
8	Діапазон можливих виходів із конфлікту. Наслідки конфліктів.		20,5
	Разом		134

7. Індивідуальні завдання

використовуються індивідуальні завдання (в рамках самостійної роботи) та їх презентація відповідно до тематики курсу

8. Методи навчання

- словесний метод (лекція, зокрема, на основі проблемного викладу), дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- дослідницько-пошуковий.

9. Форми оцінювання

Система контролю успішності включає поточний (усне, письмове опитування, обговорення проблемних питань, розв'язання ситуаційних завдань, захист аналітичних звітів, рефератів, есе, виконання тестів), підсумковий, семестровий контроль (екзамен).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид занять	Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2				Сума
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
Лекції	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	10
Практичні заняття	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	30
Поточний контроль:	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	60
реферат	1	1	1	1	1	1	1	1	
опитування	3	3	3	3	3	3	3	3	
індивід. завдання	2	2	2	2	2	2	2	2	
тести	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	
Усього									100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

<http://krnu.org/>

12. Рекомендована література

Основна

1. Ефективне управління конфліктами. Базові навички медіатора [тренінговий комплекс] / В. В. Волосник та ін.; за заг. ред. В. О. Мельман. Харків, 2018. 97 с. URL: http://unicon.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/Trenyngovuj_Kompleks_UNYKON_GIZ1.pdf
2. Маляренко Т.А. Сучасні конфлікти: підручник // Тетяна Маляренко, Маріуполь: Український інститут кризового менеджменту та розв'язання конфліктів, 2020. – 94 с.
3. Маслак О.І., Данилко В.К., Гришко Н.Є., Скрипнюк К.О. Економіка знань: еволюція наукових уявлень, складові та чинники формування в новітніх умовах. *Ефективна економіка*, 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?op=1&z=8457>
4. Почтовюк А.Б., Семеніхіна В.В. Роль наукової етики в сучасних економічних дослідженнях. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2021/13.pdf
5. Рябовол Л.Т. Система законодавства про наукову і науково-технічну діяльність. *Наукові записки. Серія: Право*. 2018. Вип. 5. С. 4–10.
6. Сотська Г., Тітаренко І. Посібник-практикум з формування конфліктологічної компетентності майбутніх фахівців з реклами і зв'язків з громадськістю. Київ: ТОВ «ДКС Центр», 2018. 48 с.
7. Суліма Є., Деніжна С., Академічна доброчесність: етичне та нормативноправове регулювання в університетському співтоваристві. 2020. URL: <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2020-10-2-120-141>
8. Фридрих Глазл. Конфлікт менеджмент. Довідник для керівників та консультантів. АДЕФ-Україна. 2020. – 528 с.

Додаткова

1. ByrneSean. *RoutledgeCompaniontoPeaceandConflictStudies*, Routledge, 2019, doi: 10.4324/9781315182070
2. Gooding, Robert. *DemocracyinDividedSocieties; Electoral Engineering for Conflict Management*, Cambridge University Press, 2021
3. Dluhopolsyi O. *Academic integrity: best practices of EU universities for Ukrainian higher schools (Powerpoint Presentation)*. 2019. URL: <http://surl.li/ksghmu>
4. Бахрушин В., Ніколаєв Є. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. 2019. URL: https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cqx9/view
5. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого. URL: <http://surl.li/ksfmr>

Інформаційні ресурси

1. Цветков В.Л. Психология конфликта. 2015. 118 с. <http://rucont.ru.lefd/358736>
2. Хрестоматія з конфліктології <http://eprints.kname.edu.ua>